

Årshjul för språkande, läs- och skrivförmåga, läsåret 19/20

Årshjulet är en pågående process och har arbetats fram och provats under läsåret 18/19 genom det gemensamma SLS-rådet, med representanter från förskoleklass till och med årskurs 9. Det blir en grund för undervisning i SLS läsåret 19/20 och ska utvärderas och revideras i juni 2020. Under läsåret 19/20 är detta årshjul en grund för att utveckla språkande, läsning och skrivning, både digitalt och analogt.

Årshjulet består av två delar; kommungemensamma aktiviteter, från förskoleklass till årskurs 9 och en beskrivning av den pågående språk- och kunskapsutvecklande undervisning med fokus på läs- och skrivförmåga. En kortversion av SLS-planen.

Kommungemensamma aktiviteter

Höstterminen 2019

När och vad?	Mer om aktiviteten	Årskurs
<i>Ett uppdrag vid läsårsstarten</i>	Vi har ett gemensamt uppdrag varje år, förskoleklass till årskurs 3 och årskurs 4 till 6. Läsning eller skrivning i någon form samt värdegrunden är en del av detta uppdrag. Syftet är samtidigt att skapa Vi-känsla. Det ges vid skolstart och redovisas på FN-dagen.	<i>Förskoleklass till och med årskurs 6</i>
<i>Läsfrågor om läsintresse i september och uppföljning i april/maj.</i>	Vi genomför någon typ av läsfrågor om elevers läs- och skrivintresse som ett sätt för oss lärare att förstå behoven och elevers tankar om läsning. Resultatet stannar i arbetslaget och är en grund för samtal om undervisning. När vi utvärderar läs- och skrivfrågorna i maj använder vi samma frågor för att lätt kunna jämföra resultatet. Frågorna kan genomföras digitalt eller analogt. I förskoleklass kan det förslagsvis genomföras i grupp som ett samtal.	<i>Förskoleklass till och med årskurs 9</i>
<i>Intensivläsning. Direkt från skolstart i årskurs 1</i>	Undervisning för ökat läsflyt. Kommunövergripande intensivsatsning på upprepade läsning i skolan och i hemmet för läsning av samma text nästföljande dag i skolan. Intensivläsning är särskilt viktig i årskurs 1 för att bli säker på att koppla ihop hur bokstaven ser ut med hur den låter. Liknande insats genomförs i årskurs 2 och i årskurs 3 vid skolstart för att få upp läsflytet igen efter sommarlovet för alla elever och en särskild satsning för en del elever i behov.	<i>Årskurs 1</i>
<i>Undervisning för ökat läsflyt</i>	Alla årskurser har perioder av upprepade läsning för ökat läsflyt, men olika många perioder och det ser ut på olika sätt.	<i>Årskurs 1 till årskurs 9</i>
<i>Vecka 43</i>	PEPP inför LÄSLOV! Genomförs av alla på valfritt sätt.	<i>Alla årskurser</i>
<i>Vecka 44</i>	LÄSLOV Fritidshemmen satsar på högläsning för alla.	<i>Fritidshemmen</i>

Vecka 46 Internationella barnboksveckan	Under vecka 46 firas Barnboksveckan runt om i landet på olika sätt. Vi inspirerar varandra med olika valfria innehåll.	<i>Alla årskurser</i>
11 november Kura Gryning	Kura gryning, som brukar inleda läsveckan, betyder att vi högläser tidigt på morgonen, vilket skapar en fin stämning. Alla årskurser genomför på valfritt sätt.	
14 november Nationella läsdagen	1999 utropade Svenska Barnboksinstitutet i samarbete med Lärarförbundet torsdagen i vecka 46 till en nationell läsdag för landets alla skolor som sedan permanentades. Verksamheten firar på valfritt sätt.	

Vårterminen 2020

När och vad?	Mer om aktiviteten	Årskurs
Januari och februari	Läslustvecka eller läsveckor som en extra satsning i skolan och gärna hemma, i valfri form när det passar laget. Vi tänker på att svaren på läs- och skrivfrågorna blir inspiration från eleverna som underlag för planering av undervisningen	
Läspepp i någon form inför sportlovet	Läspeppen kan också vara som en del där fokus även läggs på fysisk aktivitet, matematik samt till exempel läsning på engelska.	<i>Förskoleklass till och med årskurs 9 samt fritidsbemmen</i>
Sportlovet	Fritidshemmen satsar på högläsning för alla varje dag.	<i>Fritidsbemmen</i>
1 februari World Read Aloud Day Antingen fredagen den 31 januari eller måndagen den 3 februari.	Read Aloud Day! Alla läser högt! Alla lärare startar alla lektioner och samlingar med 90 sekunders läsning, i alla ämnen och verksamheter. Helst även vi vuxna på olika möten. Vi är alla varandras läsande förebilder. Det ger en härlig läsglädje och gemenskap. All litteratur i alla former är välkomna att läsas och lyssnas på. Vi tipsar varandra om litteratur som passar alla så att vi kommer igång. Vi önskar att traditionen sätter sig. Idén om 90 sekunders högläsning är Anne-Marie Körlings. Du kan läsa mer om lektionsaktiviteten . Aktiviteten passar utmärkt alla lektioner under hela läsåret. Det är ett fint sätt att på kort tid locka till läsning och ge varandra boktips.	<i>Förskoleklass till och med årskurs 9 samt fritidsbemmen</i>
21 mars Världspoesi-dagen och "Rocka sockorna-dagen"	Vi firar fredagen den 20 mars eller måndagen den 23 mars. Världspoesidagen är instiftad av UNESCO. Denna dag brukar vi också uppmärksamma att olika är bra genom att vi "Rockar sockorna". Innehållen passar fint ihop. Om det passar arbetslaget läser man en dikt om dagen i en vecka eller två för att lyfta poesin. Ett enkelt sätt är att sätta upp de lästa dikterna och rösta fram klassens vinnande dikt i "Dikttoppen".	<i>Förskoleklass till och med årskurs 9</i>
Påsklovet	Vi peppar inför lovet med läsning, fysisk aktivitet, matematik och till exempel läsning på engelska. Allt utifrån hur det passar i varje arbetslag. Fritidshemmen satsar på högläsning för alla varje dag.	<i>Alla verksamheter</i>

2 april <i>Internationella Barnboksdagen</i> 23 april <i>Världsbokdagen</i>	Vi firar antingen Barnboksdagen eller Världsbokdagen. Om det passar laget kan man göra en världsbokvecka, med någon speciell läsaktivitet till exempel läskompisar eller bokbytardag denna vecka.	<i>Förskoleklass till och med årskurs 9 samt fritidsbemmen</i>
Sommarläsning	Vi uppmuntrar till läsning under sommarlovet. Det är viktigt att starta samtalet om vikten av läsning på olika sätt, på papper och digitalt, i god tid före avslutningen	<i>Alla årskurser och verksamheter</i>

Pågående undervisning i språkande, läs- och skrivutveckling

Ämne	Innehåll	Verksamhet
<i>Språk- och kunskapsutvecklande undervisning i alla ämnen</i>	Målet är att elever inte lämnas ensamma i sitt lärande. Vi läser alla typer av texter högt tillsammans i alla ämnen för att få med oss alla elever. Det ökar tillgängligheten. Läraren modellerar strategier för lärande exempelvis gör tankestopp, ställer frågor, tänker högt vid högläsning. Eleven bygger då upp verktyg för att senare kunna ta sig an texter och skrivuppgifter på egen hand. Lektionerna är strukturerade och har tydligt ämnesinnehåll och tydliga mål med språkliga aktiviteter, anpassade så att alla elever kan delta. Språk, tanke och ämnesinnehåll utvecklas hand i hand. Undervisningen formas av elevaktiva arbetssätt med hög språklig interaktion mellan eleverna då man ofta bjuds in att tänka enskilt, i par och alla (EPA). Vi startar i det muntliga gemensamma arbetet och gör ”byggnadsställningar” så att alla kan tänka, kommunicera och lära kring samma lektionsinnehåll, till exempel genom startmeningar och lucktexter som skriftligt stöd. På så sätt skapar vi en undervisning som både stöttar och utmanar. Undervisningen är inspirerad av cirkelmodellen som är ett utmärkande drag för vår språk- och kunskapsutvecklande undervisning. Vi tydliggör textgenre och ämnesinnehåll. Lärare och elever visar och gör tillsammans före enskilt arbete. Vi lärare är medvetna om hur vi lyfter och arbetar med nya begrepp så att alla elever verkligen förstår dem, får använda orden för att befästa dem och på så sätt utvidgar sitt ordförråd.	<i>Alla årskurser och verksamheter</i>
<i>Högläsning av texter och samtal om text och bild.</i>	Vårt mål är att lärarens högläsning med textsamtal i alla typer av texter är en daglig aktivitet som eleven kan möta i alla ämnen och verksamheter. Högläsningen ökar tillgängligheten till texter för alla elever. Alla elever bjuds in att tänka om text. Texten i sig kan också väljas utifrån olika behov, t ex för att utveckla tankar och samtal om människors lika värde eller en faktatext i till exempel SO, NO och matematik. Det är viktigt att eleverna så ofta som det är möjligt kan se texten som projiceras på storbild. Det ökar tillgängligheten och koncentrationen.	<i>Alla årskurser</i>

Egen lästid för eleven, analogt och digitalt	<p>Vårt mål är att varje elev ska få en lässtund varje dag, ur olika genrer, analogt eller digitalt. Lässtunden kan ibland kompletteras med någon aktivitet hela eller delar av stunden. Ibland kan elever komma igång med sin läsning genom att läsa i par. Det blir då samtidigt en social aktivitet.</p> <p>Alla elever ska kunna ILT, inläsningstjänst. Att lyssna med öronen kan alla göra så att alla elever kommer igång och vet hur man gör.</p> <p>Inför läsåret 2019/2020</p> <ul style="list-style-type: none">• Vi önskar fasta lästider på schemat för självständig läsning. Det kan vara olika positioner på schemat.• Vi önskar tillgång till fler böcker, både i pappersform och digitala. Alla arbetslag uttrycker att det är en grundförutsättning för att lyckas i vårt arbete med att bygga läs- och skrivintresse. <p>Att skapa läsvänliga klassrum; korlingsord.se</p>	<i>Alla årskurser</i>
Undervisning för läsförståelse	<p>Bilder på läsfixarna från En läsande klass eller liknande finns i alla klassrum uppsatta eller så finns de bland övriga bildstöd att sätta upp under en lektion vid behov. Vi inspireras av bland annat Anne-Marie Körlings olika språkberikande ingångar för variation och för att nå hög kognitiv nivå för alla elever i alla åldrar.</p> <p>Att skriva sig in i texten och bilden ökar också läsförståelsen.</p> <p>Att få ställa frågor och att göra kopplingar är en kraftfull strategi för att läsa och förstå.</p>	<i>Alla årskurser Förskoleklass till årskurs 6</i>
Undervisning för ökat läsflyt	<p>Alla årskurser har perioder av upprepade läsning vid behov för ökat läsflyt, men olika många perioder och det ser ut på olika sätt. Ett sätt att även träna på läsflyt hemma är att starta läsläxan varje dag med ”minutläsning”, läs så långt du hinner på en minut, upprepa 3 gånger. Börja om och läs samma text varje gång. Eleven hinner lite längre varje gång.</p> <p>En medveten satsning för att utveckla ett större ordförråd ger också högre läsflyt.</p>	<i>Alla årskurser</i>
Undervisning för att bygga ordförråd	<p>Alla lärare är med och utvecklar elevernas förståelse för både vardagliga och ämnesspecifika ord och begrepp genom undervisningen.</p> <p>Genom olika språkberikande lektionsidéer bygger vi och uppmärksammar ord och uttryck.</p> <p>I den gemensamma högläsningen av texter i olika genrer får eleverna möta många nya ord och uttryck som man annars inte skulle använt i dagligt tal. Orden kan samlas i en synlig ordlista på väggen.</p> <p>Man behöver få använda och möta orden många gånger för att befästa dem. Ett sätt är att få arbeta med begreppen på olika sätt till exempel digitalt genom appen Quizlet.</p>	<i>Alla årskurser</i>

Ge varandra lästips	<p>Vi har många sätt att ge varandra lästips, se vidare i SLS-planen. Vår absoluta favorit bland alla sätt att ge varandra lästips är 90 sekunders högläsning av böcker i olika genrer. Det lockar till läsning av böckerna och ger alla en bra chans att möta olika slags böcker. Det är en idé som vi har fått av läraren och författaren Anne-Marie Körling.</p> <p>Det är ett lätt sätt att ofta hinna med högläsning i alla ämnen och verksamheter och ett bra sätt att starta en lektion på i olika ämnen. Det kan både vara fysiska böcker och digitala böcker att lyssna på i 90 sekunder.</p>	<i>Alla årskurser</i>
Synliggöra läsningen på skolan och läsande förebilder	<p>Alla arbetslag arbetar aktivt med att visa att vi är en läsande skola.</p> <p>Vi arbetar med läsande förebilder, där både vuxna och elever visar att vi läser, gärna på olika sätt. Vi dukar med böcker och omslag på väggar och i fönster, där det passar. Allt för att locka till läsning och gör oss nyfikna på varandras läsning i olika former, både analogt och digitalt.</p> <p>Vi inspireras bland annat av Körlings tips om ”Manifest för synligt läsande i skolan”.</p>	<i>Alla årskurser</i>
Skriva sig till läsning och lärande, digitalt och analogt	<ul style="list-style-type: none">• För att elever ska kunna utveckla sin tanke och lärande är det viktigt att få uttrycka sig skriftligt på olika sätt genom korta och längre skrivuppgifter, både digitalt och analogt, varje dag. Helst varje lektion.• Det är bra att vi lärare tänker tanken hur alla förmågorna lyssna, tala, läsa och skriva kommer med så ofta det är möjligt.• Att få möjlighet att utveckla sin skrivning digitalt är nödvändigt redan från årskurs 1 för att skrift och tanke inte ska hindras av handens förmåga att kunna forma bokstäver. Att formulera sina ord på ipaden ger en enorm hävstång till lärandet. Det ger en skjuts åt all kunskapsinhämtning för alla elever.• Det är även utvecklande att få dela de skriftliga tankarna med andra och ibland få ge varandra kamratrespons efter passande checklistor <p>Inför läsåret 2019/2020</p> <ul style="list-style-type: none">• Inför läsåret 2019/2020 önskar vi att fokusera extra mycket på att utveckla elevernas skriftliga produktion, både digitalt och analogt.• Vi vill ge varandra idéer för olika roliga, utvecklande och motivationshöjande skrivuppgifter i olika genrer där även mottagaren för skrivuppgifterna är viktig.	<i>Alla årskurser</i>